

14. *Betula obscura* A. Kotula — Brzoza czarna

Większa część zasięgu brzozy czarnej znajduje się na terenie Polski, a tylko nieliczne stanowiska znane są z północnej Czechosłowacji i południowo-zachodniej Ukrainy. Rozmieszczenie w Polsce nie jest równomierne; częsta na południu kraju staje się brzoza czarna rzadką na niżu, gdzie posiada jednak szereg rozproszonych stanowisk. Większe ich skupiska znajdują się w Górach Świętokrzyskich, w południowej części Jury Krakowsko-Wieluńskiej, we wschodniej części Wyżyny Śląskiej, w Beskidzie Śląskim, w Beskidzie Wyspowym i w okolicach Przemyśla. Najwyżej położone stanowisko — Zakopane (Kalatówki), około 1120 m npm.

Betula obscura rośnie najczęściej w większych kompleksach leśnych, rzadziej w graniczących z lasami zarosłach i na pastwiskach. Nie wykazuje ściślejszego powiązania z określonym zespołem roślinnym i występuje zarówno w lasach sosnowych, jak i sosnowo-dębowych, bukowych, mieszanych lasach dębowo-grabowych, a nawet łęgowych. Charakteryzuje się stosunkowo dużą zdolnością przystosowania do różnych warunków glebowych i najlepiej rośnie na terenach zasobnych w przepływającą wodę gruntową.

Rozmieszczeniem brzozy czarnej zajmowali się w Polsce między innymi: K. Stecki, Z. Słószarz, Z. Wiertelak (1928, Roczn. Nauk Roln. i Leśn., 19) oraz R. Kobendza (1935, Roczn. Polsk. Tow. Dendr., 6). Pełną inwentaryzację jej stanowisk przeprowadził J. Hryniewicz-Sudnik (1961, Arboretum Kórnickie, 7).

The larger part of the area of *Betula obscura* is in Poland, and only a few localities are known in North Czechoslovakia and the south-west Ukraine. It is not evenly distributed in Poland — frequent in the south of the country it becomes sparse on lowlands. There are, however, several dispersed localities there. Larger aggregations are found in the Świętokrzyskie Mts., in the southern part of the Kraków-Wieluń Jura, in the east part of the Silesian Highland, in the Silesian Beskids and the „Wyspawy” Beskids, and near Przemyśl. The highest locality is Zakopane (Kalatówki), about 1120 m a.s.l.

Betula obscura grows mostly in larger forests; not so often in brushwoods bordering with forests, and in pastureland. It has no definite connection with any plant association and grows in pine or pine-oak, beech, mixed oak-hornbeam, and even in riverside forests.

Its characteristic feature is the facility with which it adapts itself to different soil conditions. It grows best on soils rich in running ground water.

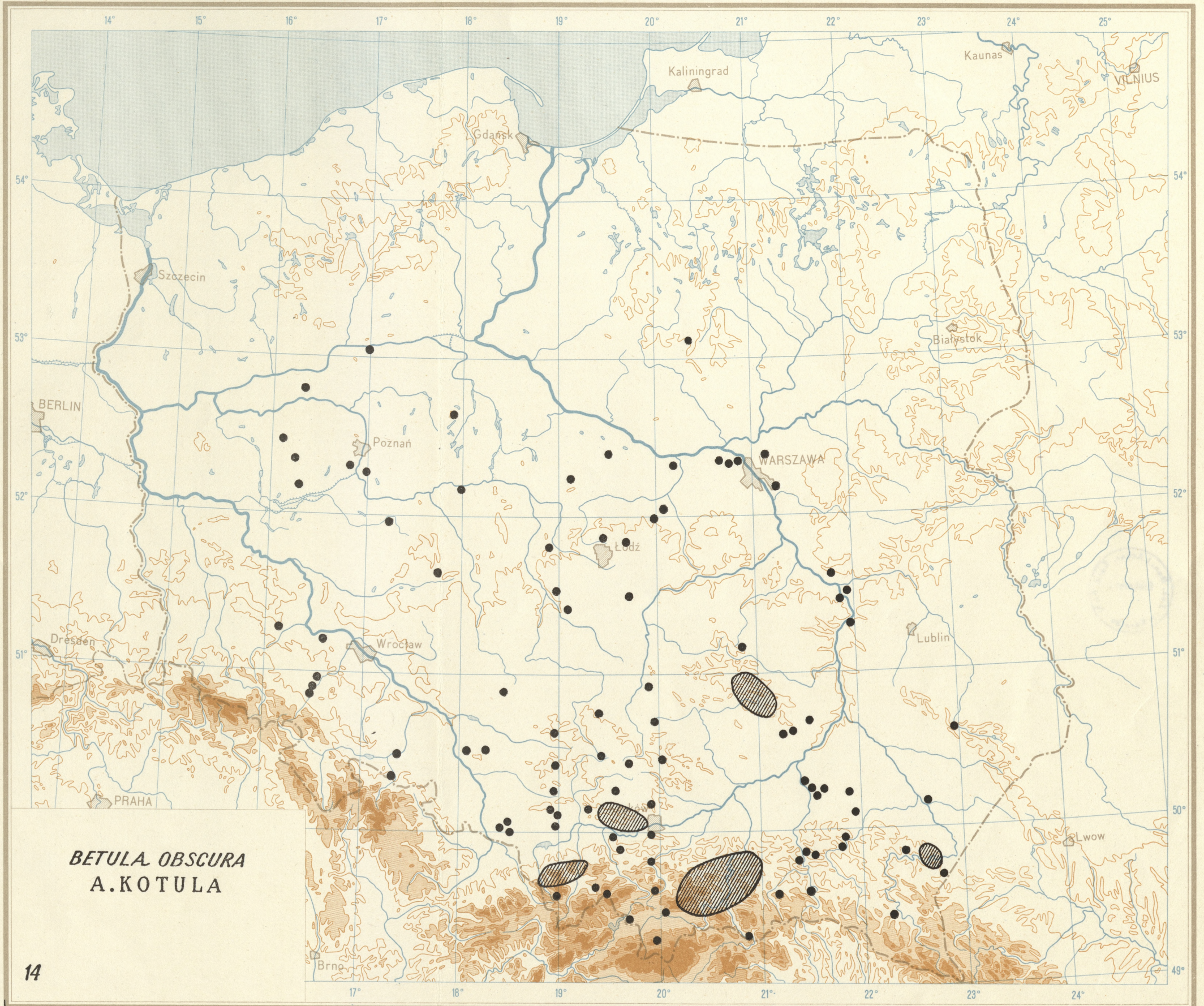
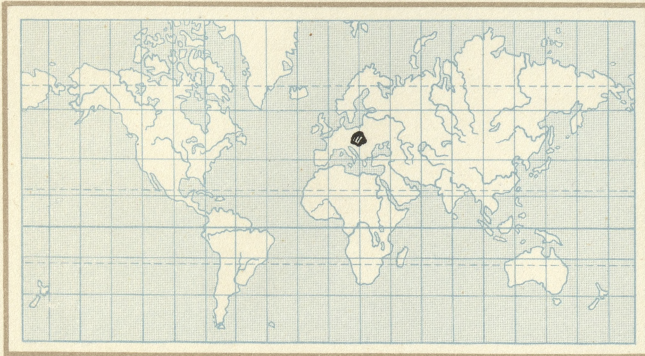
K. Stecki, Z. Słószarz, Z. Wiertelak (1928, Roczn. Nauk Roln. i Leśn., 19) and R. Kobendza (1935, Roczn. Polsk. Tow. Dendr., 6), among others, have been interested in the distribution of *Betula obscura* in Poland. A complete and precise list of its localities was made by J. Hryniewicz-Sudnik (1962, Arboretum Kórnickie, 7).

В границах Польши находится большая часть ареала *B. obscura*, кроме того некоторые её местонахождения известны в Северной Чехословакии и Юго-Западной Украине. В Польше она распространена неравномерно — встречается очень часто на юге страны, а реже на низменности, где имеются разбросанные местонахождения этого вида. Большое количество местонахождений находится в Свентокшиских горах, в южной части юры Краковско-Велюньской, в восточной части Силезской возвышенности, в Силезском Бескиде и в окрестностях Пшемысля. Наивысшее местонахождение — Закопаны (Калатувки) около 1120 м над ур. моря.

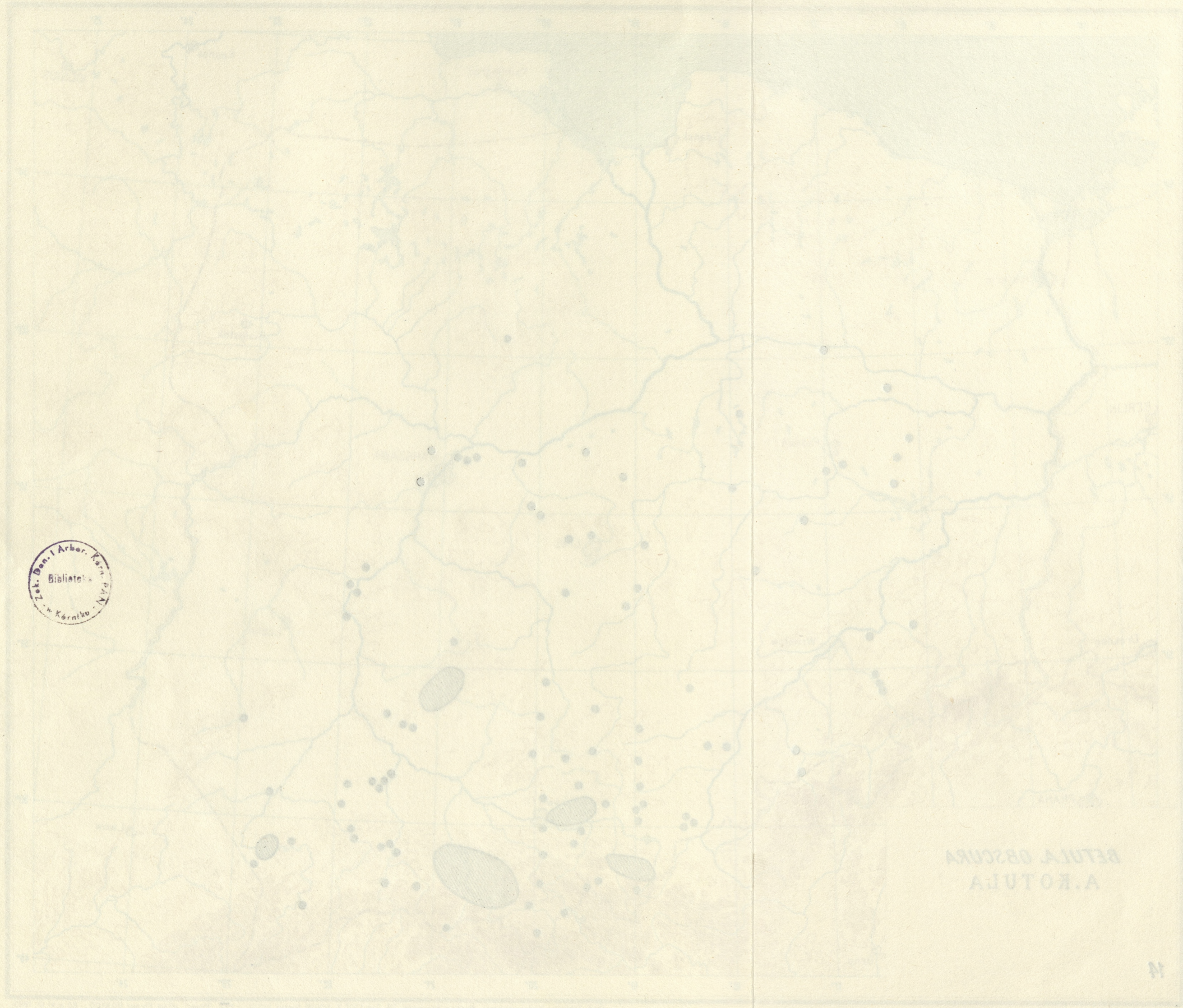
B. obscura чаще всего растёт в больших лесных ассоциациях, реже в граничащих с лесами

зарослях и на пастбищах. Этот вид не выступает исключительно в одной лишь какой-либо определенной растительной ассоциации. Может выступать и в сосновых, и в сосново-буковых, и в буковых, и в смешанных дубово-грабовых лесах, а также и в поемных лесах. Она характеризуется сравнительно большой способностью приспособляться к разным почвенным условиям и лучше всего растёт в местах обилующих подвижной грунтовой водой.

В Польше вопросом о распространении *V. obscura* занимались: К. Стецки, З. Слюсаж, З. Вертеляк (1928, *Анналы сельскохозяйственных и лесоводческих наук*, 19) а также Р. Кобендза (1935, *Ежегодник польского дендрологического общества*, 6). Полную инвентаризацию местонахождений составил Е. Хрынкевич-Судник (1961, *Курницкий арборетум*, 7).

BETULA OBSCURA
A. KOTULA

Bot. Dep. I. Arb. Karn. V. V.
Biblioteka
w Karnobu.

BETULA OBSCURA
A. ROTULA

N

